

FOLKETINGET

Det Internationale Sekretariat

Notat om Det Miljøøkonomiske Råds forårsrapport

FORTROLIGT indtil tirsdag d. 30. april kl. 12.00

Sammenfatning

Dette års rapport fra Det Miljøøkonomiske Råds formandskab præsenteres for Miljø- og Fødevareudvalget den 30 april og er klausuleret indtil da.

Rapporten indeholder to kapitler: Det første kapitel viser bl.a., at der ikke er så stor forskel på den miljøbelastning, som forskellige danskere udsættes for. Det andet kapitel fokuserer på, hvordan dansk klimapolitik kan lede til øget udledning af drivhusgasser i udlandet, eksempelvis fordi dansk produktion flyttes til udlandet.

Nedenfor følger et kort resume. Endvidere peger de økonomiske konsulenter i Folketinget på en række emner, der eventuelt kan danne udgangspunkt for spørgsmål til formandskabet på mødet den 30. april.

25. april 2019

Kathrine Lange
Økonomisk chefkonsulent
Kathrine.Lange@ft.dk
+45 3337 3323

For hvert af kapitlerne følger nedenfor en kort beskrivelse af nogle af formandskabets konklusioner. For et egentligt resume henvises til sammenfatningen i rapporten.

Kapitel 1: Miljøpåvirkning og fordeling

Kapitlet belyser forskelle i fordelingen af miljøbelastningen ud fra geografisk detaljerede opgørelser af trafikstøj, nærhed til natur samt luftforurening, dvs. luftbårne partikler (PM_{2,5}) og kvælstofdioxid (NO₂).

Formandskabet finder, at der er relativt lille forskel på de koncentrationer af luftbårne partikler, som forskellige danskere udsættes for. Det vil sige, at alle danskere udsættes stort set for den samme miljøpåvirkning fra luftbårne partikler. Det samme gælder for kvælstofdioxid, idet der dog her er en lidt mere ulige fordeling danskere imellem. Sammenlignet med de to typer af luftforurening er der væsentlig større forskelle på mængden af støjforurening og på

nærheden af natur (skov, sø og kyst) befolkningsgrupperne imellem. Det afspejler, at støj og nærhed af natur har en mere lokal karakter og ikke i samme omfang som luftforurening er grænseoverskridende.

Formandskabet viser endvidere, at sammenhængen mellem en høj miljøbelastning og en lav indkomst kun er svag i Danmark. Til gengæld er der større forskelle i miljøbelastningen mellem personer med samme indkomstniveau. Resultatet er bl.a. båret af, at den gennemsnitlige indkomst i hovedstadsområdet er høj, samtidig med at der generelt er mere luftforurening og støj end i resten af landet.

På den baggrund konkluderer formandskabet, at forskelle i indkomst ikke er den væsentligste forklaring på uligheden i miljøbelastning i Danmark. Formandskabet understreger dog, at resultatet ikke kan generaliseres til andre former for miljøbelastninger end dem, som formandskabet har undersøgt.

Forslag til tre vinkler for spørgsmål til kapitel 1:

Vinkel 1: De luftbårne partikler står for den største del af forureningen

Ifølge formandskabet står de luftbårne partikler for i alt 75 pct. af den miljøpåvirkning af danskere, som formandskabet undersøger, se eventuelt note 1¹. Samtidig skriver formandskabet, at denne forurening i høj grad stammer fra udlandet. Man kunne eventuelt spørge, hvilke tiltag der kan mindske forureningen på dansk grund fra luftbårne partikler.

Vinkel 2: Bruger formandskabet samme pris som Skatteministeriet?

Formandskabet opgør de samlede helbredsomkostninger ved luftforurening fra luftbårne partikler og kvælstofdioxid til i alt 62 mia. kr. pr. år. (2017-priser)². Til sammenligning fandt Skatteministeriet i den såkaldte Afgifts- og tilskudsanalyse³, at den samlede globale skadesvirkning fra luftforurening fra stationære anlæg på dansk grund udgjorde 6 mia. kr. i 2014-priser. For at opgøre værdien af forureningen må formandskabet vurdere den samfundsøkonomiske omkostning ved en given mængde luftbårne partikler og kvælstofdioxid. Man kan eventuelt bede formandskabet oplyse, om formandskabet har anvendt en højere samfundsøkonomisk omkostningspris end den pris, som Skatteministeriet anvender i delanalyse 3 i Afgifts- og tilskudsanalysen.

¹ Formandskabet opgør værdien af forureningen fra de luftbårne partikler (PM_{2,5}), kvælstofdioxid (NO₂), støj og nærhed til natur til hhv. 53,3 mia. kr., 8,6 mia. kr., 1,3 mia. kr. og 7,6 mia. kr. Dvs. i alt 70,8 mia. kr. De luftbårne partikler udgør således ca. ¾ af den samlede miljøpåvirkning.

² Side 37 i rapporten boks I.1.

³ Med energiaftalen i 2012 blev det bestemt at nedsætte et tværministerielt arbejde for at undersøge, om energifagterne og tilskuddene til vedvarende energi giver de rigtige incitamenter til at sikre en grøn omstilling af vores energisystem. Skatteministeriet er formand i arbejdet.

Spørgsmålet om, hvorvidt man bruger den ene eller anden pris, er interessant, fordi Afgifts- og tilskudsanalysen eksempelvis fastslår, at den indenlandske NO_x-afgift bør afspejle skadesvirkningerne for danskere fra udledninger på dansk grund.

Vinkel 3: Hvad betyder det, at man ikke har inkluderet parker?

For støjbelastning er der en svag tendens til, at støjen gradvist aftager med stigende indkomst. Ligeledes viser analysen, at det især er de højeste indkomstgrupper, som bor i nærheden af natur. Man kunne spørge formandskabet, om det i den sammenhæng har en betydning, at man har valgt at se bort fra adgang til byens parker i analysen.

Kapitel 2: Lækage af drivhusgasudledninger og dansk klimapolitik

I den danske klimapolitik er der mål om at mindske udledningen af drivhusgasser fra Danmark, dvs. på dansk grund. Nogle af disse mål er aftalt med EU, mens andre er selvstændige danske målsætninger.

Formandskabet har gentagne gange og således også i deres miljøøkonomiske rapport fra 2018 og 2017 fremført, at landbrugets ikke-energirelaterede udledninger også bør reguleres, såfremt Danmarks klimamål skal opnås på en for samfundet omkostningseffektiv måde⁴. I praksis indebærer det afgifter på dyrehold, kunstgødning og dyrkning af forskellige afgrøder.

Formandskabet viser nu i 2019-rapporten, at resultatet ikke ændres, selv om man politisk set ikke alene vægter opfyldelsen af de nationale mål, men også, at dansk klimapolitik skal reducere den *globale* udledning af drivhusgasser på en omkostningseffektiv måde. Resultatet fremkommer, selv om formandskabet viser, at landbrugets såkaldte CO₂e-lækagerate er hele 75 pct. Det betyder, at en CO₂e-reduktion på 1 ton fra dansk landbrug vil resultere i en global CO₂e-reduktion på 0,25 ton, blandt andet fordi dansk landbrugsproduktion i princippet flyttes til udlandet.

Formandskabet finder altså, at landbrugets ikke-energirelaterede udledninger også bør reguleres, selvom ca. 75 pct. af effekten mistes på globalt plan. Resultatet skyldes i høj grad, at formandskabet anslår, at der er en direkte samfundsøkonomisk gevinst ved at mindske udledningerne fra landbruget i form af sidegevinster fra et bedre vandmiljø og mindre luftforurening. Formandskabet finder dog, at de såkaldte CO₂e-lækagekorrigerede afgifter på landbruget ikke skal være helt lige så høje, når man vægter de globale udledninger som i det tilfælde, hvor man alene fokuserer på at reducere udledningerne fra Danmark så omkostningseffektivt som muligt.

⁴ Landbruget betaler i dag CO₂-afgift for sit fossile brændselsforbrug. Landbrugets ikke-energirelaterede udledninger er derimod ikke pålagt en afgift.

Nedenfor opridses en række andre af formandskabets pointer:

- CO₂e-lækagekorrigerede afgifter vil gøre det samfundsøkonomisk dyrere at opfylde den nationale forpligtelse om at reducere drivhusgasser fra dansk grund.
- Den samlede lækagerate for Danmark er mellem 45 og 53 pct. Det vil sige, at en national CO₂e-reduktion på 1 ton vil resultere i en global CO₂e-reduktion på 0,5 ton.
- Lækagen bliver mindre, hvis andre lande er pålagt bindende klimamål.
- Danmark kan opfylde en del af sine målsætninger ved at annullere såkaldte CO₂-kvoter.⁵ Formandskabet finder her en direkte negativ lækage. Det betyder, at kvoteannulleringer har en mere end en til en effekt på de globale udledninger på langt sigt. Såfremt hensynet til de globale udledninger vægtes, indebærer en omkostningseffektiv strategi således annullering af CO₂-kvoter. Prisen på CO₂-kvoter er imidlertid nu så høj, at kvoteannullering ikke nødvendigvis er omkostningseffektivt, hvis det alene er opfyldelsen af den nationale målsætning, der vægtes.

Forslag til fire vinkler for spørgsmål til kapitel 2:

Vinkel 1: Påvirkningen af landmændenes økonomi og jordpriserne

I Afgifts- og tilskudsanalysens del 4 fastslår Skatteministeriet, at afgifter på landbruget i høj grad vil slå igennem i lavere jordpriser. Denne effekt har formandskabet også med i deres model. Det vil skabe store tab for visse landmænd her og nu. Man kan spørge formandskabet hvor store tab, der her er tale om, og om man vil kunne kompensere dansk landbrug for tabet.

Vinkel 2: Var resultatet givet på forhånd?

Man kan spørge formandskabet om ikke resultatet, nemlig at landbrugets ikke-energirelaterede udledninger under alle omstændigheder bør reguleres, var givet på forhånd, når nu formandskabet i 2018-rapporten fastslår, at det ikke er en samfundsøkonomisk omkostning, men tværtimod en gevinst ved dette. Her vil man nok få det svar, at det er rigtigt, men at det ikke var givet, at analysen ville vise, at inddragelsen af hensynet til CO₂e-lækage kun i meget ringe omfang påvirker det omkostningseffektive afgiftsniveau.

Vinkel 3: Er lækagen mindre på kort sigt?

Formandskabet betragter alene betydningen for den langsigtede ligevægt. Man kunne spørge, om den såkaldte CO₂e-lækage vil være mindre på kort

⁵ Et hovedelement i EU's klimapolitik er kvotesystemet, som fungerer på tværs af alle EU-landene. I kvotesektoren er der fastsat et loft over de samlede kvoteomfattede drivhusgasudledninger i EU. Kvotesektoren omfatter typisk el- og varmeproducerende anlæg og tung industri.

sigt, hvor hverken dansk eller global økonomi har tilpasset sig de nye rammevilkår.

Vinkel 4: Analysen ser bort fra de negative effekter af kortsigtede fald i beskæftigelsen

Som allerede nævnt sammenligner formandskabet alene effekten på den langsigtede ligevægt af højere CO₂e-afgifter. Den model, som formandskabet benytter, forudsætter, at øgede afgifter alene ændrer erhvervsstrukturen og således slet ikke påvirker beskæftigelsen. I stedet vil CO₂e-afgifterne "sætte sig" i et lavere lønniveau. Man kunne eventuelt spørge, om formandskabet har skønnet over de kortsigtede beskæftigelseseffekter af højere CO₂e-afgifter.

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.